מחוון ליישום מיטבי של תפיסת "האחר הוא אני"

כלי מיפוי ליישום מיטבי של התפיסה

צוות היגוי מטעם הוועדה המשרדית פיתח מודל שבאמצעותו מוסד חינוכי יכול לבחון, לבדוק ולמפות את שגרת העשייה החינוכית, את התרבות הארגונית ואת האקלים הארגוני, בהלימה לתפיסת "האחר הוא אני" וליישומה כאורח חיים.

כלי המיפוי, המומלץ לשימוש, מתבסס על המסמך המשרדי "סטנדרטים ליצירה, לניהול ולבקרה של תרבות ואקלים בית ספרי", ועל האמונה כי יצירת אקלים מיטבי במוסד חינוכי וצמצום התנהגויות שליליות בין כתליו ומחוצה לו הם המפתח להגשמת מטרות התפיסה.

הכלי הועלה לאתר "האחר הוא אני", המשמש מרכז ידע ארצי, אינטרנטי, דינמי והעומד לרשות כל השותפים.

מהות הכלי

בכלי הושם דגש על קידום סטנדרטים שונים ועל טיפוח סביבות חינוכיות שונות:

סטנדרטים: שמירה על מוגנות ועל בטיחות; יצירת תקשורת בין-אישית בין באי המוסד החינוכי; טיפוח למידה רגשית, חברתית וערכית; טיפוח תפקודי לומד; מתן מענה דיפרנציאלי לבעלי צרכים מיוחדים; פיתוח יחסי גומלין בין המוסד החינוכי לבין ההורים ומכוונות לקהילה. **סביבות חינוכיות:** סביבה פיזית ודיגיטלית, סביבה רב-תרבותית, סביבה נגישה וסביבה מקדמת זכויות.

כל אחד מהסטנדרטים מייצג ערכים חברתיים שהמוסד החינוכי נדרש לחזק בקרב הבאים אליו: כבוד האדם, כבוד הדדי, אכפתיות, סובלנות, הוגנות, קדושת החיים, שותפות, אחריות אישית, ערבות הדדית, מעורבות חברתית, אהבת העם והארץ.

טיפוח הסטנדרטים מקדם יישום והגשמה אופטימליים של מטרות התפיסה ומבטיח אקלים לימודי-חברתי בטוח, שוויוני ואסתטי, המאפשר התפתחות אישית-חברתית-ערכית.

כל סטנדרט וכל סביבה חשובים באותה מידה, ויש לקדם ולטפח את כולם, אם כי אפשר להתמקד שנה אחת בחלקם, על-פי חזון המוסד החינוכי ועל-פי צרכיו – בהתאם לעיקרון האוטונומיה, עידוד היזמות והגמישות הפדגוגית, שהמשרד מוביל בשנים האחרונות.

הסטנדרטים שבהם המוסד החינוכי בוחר להתמקד צריכים לבוא לידי ביטוי ביעדים שמציב המוסד, בתכנית הפעולה ובמדדי ההצלחה והביצוע שהמוסד החינוכי יקבע לעצמו.

מטרות הכלי

- להציע לאנשי חינוך כלי מקיף שמכיל סטנדרטים בתחומי תפיסת "האחר הוא אני".
- לתת אמון בכוחו של המוסד החינוכי לטפח את תפיסת "האחר הוא אני" על-פי חזונו ועל-פי צרכיו.
- ליצור מחויבות לשיפור מתמיד של העשייה בתחומי התפיסה בצורה אוטונומית.
- להניע את המוסד החינוכי לבצע בדיקה ולמפות את הקיים, את החסר ואת הטעון שיפור כדי ליישם את התפיסה בצורה מיטבית.
- לטפח מעורבות, שותפות ואחריות בקרב כל באי המוסד החינוכי.

עקרונות מנחים לשימוש בכלי

1. **ללא מדרג** – כל סטנדרט חשוב באותה מידה, יש לקדם ולטפח סטנדרטים על-פי חזון המוסד החינוכי ועל-פי צרכיו.
2. **שיתוף בתהליך** –מעורבותם של כל באי המוסד החינוכי.
3. **מיפוי** – הקיים והחסר.
4. **אחריות** – הגדרת תפקידים ליישום.
5. **עקביות –** עקביות ביצירת רצף והמשכיות כחלק מאורח החיים במוסד החינוכי.
6. **אינטגרטיביות –** חיבור וקשר בין נושאים שעל סדר היום במוסד החינוכי, תכנית הלימודים והוראת מקצועות הלימוד השונים.
7. **רלוונטיות ללומדים –** התאמה לגיל הלומדים, לנושאים הנלמדים, למקצועות הלימוד, למצבי חיים.
8. **התנסות ועשייה –** הטמעת הסטנדרטים באמצעות התנסות ובאמצעות למידה מההתנסות.

שאלות מנחות לשיח ניהולי בנושא השימוש בכלי

- כיצד מיושמים הסטנדרטים בשכבות הגיל השונות?
- עד כמה המוסד החינוכי מטפח סביבה מקדמת זכויות?
- עד כמה הסביבה החינוכית במוסד החינוכי היא רב-תרבותית?
- עד כמה המוסד החינוכי מפתח סביבה נגישה?
- מהם המשאבים שיש להשקיע, הן מבחינה פיזית הן מבחינה אנושית, כדי ליישם את הסטנדרטים?
- איזו נְראות ואילו תוצאות יכול המוסד החינוכי להציג ביחס לכל אחד מהסטנדרטים?
- באילו תחומים ובאילו פעולות במוסד החינוכי אפשר להביא את הסטנדרטים לידי נְראות?
- באילו תחומים וביחס לאילו סטנדרטים אי-אפשר עדיין להגיע לנְראות המצופה? מה מונע מהמוסד החינוכי להציג נְראות זו?
- מהם המיומנויות והידע שהמוסד החינוכי צריך לפתח כדי להשיג נְראות ותוצאות ביחס לסטנדרטים?

טבלת מיפוי

סטנדרט	ביטוי בתכנית העבודה הכללית של המוסד החינוכי	קיים לשביעות רצון	קיים חלקית	עדיין איננו קיים	ביטוי בתכנית הלימודים ובחינוך החברתי על-פי שכבות הגיל	קיים לשביעות רצון	קיים חלקית	עדיין איננו קיים
(1) שמירה על מוגנות, על בטיחות ועל בריאות								
(2) יצירת תקשורת בין-אישית בין באי המוסד החינוכי								
(3) טיפוח למידה רגשית, חברתית וערכית								
(4) טיפוח תפקודים לימודיים								
(5) מתן מענה דיפרנציאלי לבעלי צרכים מיוחדים								
(6) פיתוח יחסי גומלין בין המוסד החינוכי לבין ההורים ומכוונות לקהילה								
(7) טיפוח הסביבה הפיזית והדיגיטלית								
(8) קידום רב-תרבותיות								
(9) פיתוח סביבה נגישה								
(10) טיפוח סביבה מקדמת זכויות								